

מן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת סנהדרין ע"ב

רבא איגנבו ליה דיכרי במחתרתא, אהדרינהו
ניהליה ולא קבלינהו, אמר: הואיל ונפק
מפומיה דרב.

דיכרי - אילים

אהדרינהו ניהליה - החזירו לו אותם

הואיל ונפק מפומיה דרב - מכיוון שיצא מפיו של רב

הסבר: לרבא נגנבו אילים על ידי גנבים שבאו במחתרת.
לאחר מכן החזירו לו אותם הגנבים, אולם רבא לא רצה
לקבלם, מכיוון שרב פסק שבמקרה כגון זה האילים כבר
הפכו להיות רכושם של הגנבים.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חיילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כוחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן יי את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חיילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאיו תחתייהם,
ויעטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הכתוב:
"כי יי אלהיהם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 17:01	כניסת שבת: 17:26
יציאת שבת: 18:13	יציאת שבת: 18:29
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 17:16	כניסת שבת: 17:17
יציאת שבת: 18:15	יציאת שבת: 18:36

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים



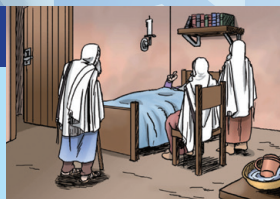
סדר נזיקין | מסכת סנהדרין דף ס"ח-ע"ד

פרשת תרומה | כ"ה בשבט - א' באדר תשפ"ה (23 לפברואר - 1 למרץ 2025)

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
ויוציאם מצרה לרוחה

להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים

דף ס"ח: רבי אליעזר בן הורקנוס



רבי אליעזר היה מגדולי התנאים והיה חברו של רבי
הושע ורבו של רבי עקיבא. כשחלה רבי אליעזר
ונטה למות, סרו חכמי ישראל לבקרו. היה זה יום
שישי ובעקבות הטיפול במחלתו איחרו בני ביתו

להתעסק בצורכי שבת. בעת שהשבת עמדה להיפס עמד הורקנוס, בנו של רבי
אליעזר, וחלץ את התפילין שהיו מונחות על זרועו ועל ראשו של אביו החולה,
מפני שאין מניחים תפילין בשבת, ורק אחר כך מיהרו בני ביתו להדליק נרות
שבת. רבי אליעזר אמר לחכמים שבאו לבקרו, שבני ביתו נהגו שלא כשורה,
והוא הסביר ואמר: "מי שמניח תפילין בשבת אינו עובר איסור תורה אלא אסור
להניחן מדרבנן בלבד, ואילו להדליק אש בשבת אסור מן התורה, לכן קודם כל
היה צריך למחר ולהדליק נרות, ורק אחר כך לחלוץ את התפילין".

דף ס"ט: בן סורר ומורה

בן סורר ומורה הוא בן שאינו מקבל מרות, אינו שומע בקול אביו ובקול אמו,
גונב בשר ויין והתנהגותו קלוקלת. התורה קובעת כי יש להעניש בן סורר ומורה
בחומרה - הוא מתחייב מיתת בית דין. התלמוד אומר שהעברות שהוא עושה
אינן כה חמורות עד שמחמתן יש להתחייב מיתה. אם כן, מדוע הוא נהרג? מפני
שברור שמי שמתנהג בדרך זו, ילך ויתדרדר ולבסוף הוא יהיה שווד ויהרוג אנשים.
כך נאמר בגמרא: "בן סורר ומורה נידון על שם סופו" - הוא מתחייב מיתה מפני
שהדרך שהוא בחר בה מובילה לבסוף לשווד ורצח.

דף ע': הלכות יין

בדף זה לומדים הלכות אחרות הקשורות ליין. ההלכה הראשונה עוסקת בבן
סורר ומורה, שאחד ממנהגיו הוא שתית יין. הלכה נוספת מתיחסת לאחד
מדיני תשעה באב: בערב תשעה באב אחר הצהריים אוכלים סעודה אחרונה
לפני הצום. סעודה זו מכונה "סעודה מפסקת", מפני שהיא הסעודה שאחריה
מפסיקים לאכול. בסעודה המפסקת אין שותים יין, אין אוכלים בשר, ואפילו אין
אוכלים שני תבשילים. נוהג זה הינו חלק מן האבלות על חורבן בית המקדש.
בימינו נוהגים שכבר בימים שלפני תשעה באב אין שותים יין ואין אוכלים בשר,
כל אחד לפי מנהג מקומו. אמרו חכמים: כל המתאבל על ירושלים, מובטח לו
שעתיד הוא לראות בשמחתה בעת בנין ירושלים לעתיד לבוא.

דף ע"א: עיר הנידחת

עיר הנידחת היא עיר של יהודים, שתושביה החלו לעבוד עבודה זרה.
הדין הוא שאם כל ה"שולל" - הרקוש של עיר הנידחת - אוספים לרחבת העיר
ושורפים באש: "ואת כל שוללה תקבוצו אל תוך רחובה ושורפת באש". אבל

הברות



מתפללים

כפיר בן ה-15 עבד (קשה) במשך כמה שנים בכל מיני עבודות מזדמנות, והצליח לחסוך סכום מכובד של 5,000 ש"ח. יום אחד הוא ראה פרסום שאוספים כסף עבור ניתוח לילד חולה, והוא החליט שהוא יתרום את כל החסכונות שלו למען הילד. רצונו זה של כפיר עורר דיון משפחתי מעניין וחשוב.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שגם לצדקה יש גבול - למשל מעשר כספים, או אפילו 20%, אבל זה לא נכון לתת את כל הכסף ואת כל החסכונות בפעם אחת למטרה אחת. אין מצווה כזו בהלכות צדקה.



מצד אחד:

חלק מבני המשפחה אמרו שכל הכבוד לכפיר הצדיק, שמוכן לתת את כל הכסף שעבד עליו קשה ושחשך במשך כמה שנים, למען מטרה כל כך חשובה.

מה עתכם?



אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה בצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

עלילת דמשק

בשנת 1840 התרחשה בדמשק עלילת דם נגד היהודים. בעקבות היעלמותם של נזיר נוצרי ומשרתו המוסלמי, הואשמו היהודים שרצחו אותם כדי להשתמש בדמם לאפיית מצות, ויהודים רבים נחקרו בעינויים קשים כדי לגרום להם להודות בכך. הפרשה זעזעה את יהודי העולם שהתגייסו לעזרה, ביניהם משפחת רוטשילד ומשה מונטיפיורי, שהשפיע על הסולטאן העות'מאני לצאת נגד עלילת הדם בסופו של דבר שוחררו האסירים היהודים שנתרו בחיים, אם כי האישומים נגדם לא בוטלו רשמית. הדי הפרשה המשיכו להתנגלגל גם שנים מאוחר יותר.



אסיר יהודי ממתינ למשפט, ונזיר קפוצ'יני עומד בפתח תאו; ציור של מוריץ דניאל אופנהיים, 1851 (Moritz Daniel Oppenheim)

📍 | על המפה - פקיעין

פקיעין היא יישוב בגליל העליון, ששמו מוזכר כבר בתקופת המשנה. קהילה יהודית מבודדת התקיימה במקום במשך מאות שנים, עד לתקופה המודרנית. משה מונטיפיורי וארגונים ציוניים שונים פעלו לחיזוק הקהילה ותושבי המקום, אולם בשל המצב הביטחוני והכלכלי התדלדל היישוב, ובשנת 1938 נאלצו אחרוני היהודים לעזוב את המקום בעקבות המרד הערבי. לאחר הקמת המדינה הוקם בסמוך המושב פקיעין החדשה, ולאורך השנים נעשו ניסיונות לחדש את הנוכחות היהודית בפקיעין, אך רק מעטים מתגוררים שם, ביניהם משפחת זינאתי הוותיקה. במקום נמצא בית כנסת עתיק מתקופת בית שני, והמערה שלפי המסורת הסתתר בה רבי שמעון בר יוחאי



יהודי פקיעין בתחילת שנות ה-30 (Wikipedia, Courtesy of the Keren Kayemet LeYisrael)

👤 | מי אני?



1. שכונה בירושלים.
2. נוסדה בשנת 1860.
3. נבנתה ביוזמת משה מונטיפיורי.
4. הכסף להקמת השכונה היה מתרומתו של הנדבן האמריקאי יהודה טורא (1854-1775), שתרם כסף רב למען ירושלים, שכונותיה וענייה.
5. השכונה ממוקמת מעל ברכת הסולטן מול הר ציון.

„סיגמאטא טאטאטא“





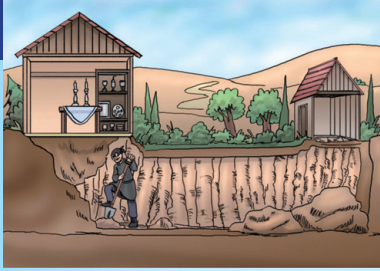
דבר תורה

דרך אחת לקרוא את כל הפרשות העוסקות בבניית המשכן וכליו היא לראות פרטים רבים שאין כל קשר ועקרון שעומד מאחוריהם. אולם, הדרך השנייה והנכונה היא זאת שמבניה שמאחורי כל פרט ישנו עניין ועקרון שמתוכו נובעים כל הפרטים. כך, למשל, המידות שמצווה התורה בבניית הארון מלמדות הרבה על המשמעות שעומדת מאחורי כלי זה. הארון הוא הסמל לתורה ולברית שבין ישראל לאביהם שבשמים, וכל מידותיו של הארון - הגובה, האורך והרוחב - כולן חצויות ולא שלמות. **המידות הללו מסמלות שכדי שהאדם יזכה לחיבור לתורה ולקב"ה, עליו למעט את עצמו ולדעת שאינו כלי השלמות, ומתוך כך יזכה להגיע לדבקות בבורא שהיא זו שתשלימו.**



סדר נזיקין | מסכת סנהדרין, דף ע"א - ע"ד

ישנה בעיה: מה יעשו במזוזות שבפתחי הבתים, הרי אסור לשרוף מזוזה? רבי אליעזר אומר שאם כל עיר שיש בה מזוזה אין נוהגים בה דיני עיר הנידחת, מאחר שאי אפשר לשרוף את כתבי הקודש שבה - אם כן, **מדוע התורה ציותה לשרוף את עיר הנידחת, אם לעולם אי אפשר יהיה לקיים את הדברים? ענה על כך רבי אליעזר: דברים הללו נכתבו בתורה כדי שיקבלו שכר על לימוד התורה. יש תנאים שחולקים ואומרים: אכן אין שורפים את המזוזות אבל את יתר הרכוש שורפים, ואין מניעה לנהוג בעיר כעיר הנידחת**



דף ע"ב: "בא במחתרת"

היכן למדים כלל זה מן התורה "הבא להורגך השכם להורגו"? נאמר בתורה בדין של "בא במחתרת". בא במחתרת הוא גנב שחותר - חופר, מנהרר כדי להיכנס לבית ולגנוב, והתורה מתירה לבעל הבית להרוג אותו. הסיבה לכך היא שעל פי התורה בדרך כלל הגנב מתכנן שאם

בעל הבית ירגיש בו וינסה לעכב בעדו, הוא יהרוג את בעל הבית. מפני אפשרות זו, די לקבוע שהגנב בא להרוג את בעל הבית. אומרת אפוא התורה לבעל הבית: "הבא להורגך השכם להורגו" - מותר לך להקדים ולהרוג את הגנב. אולם אם ברור לבעל הבית שהגנב לעולם לא יהרוג אותו, אסור לו להרוג את הגנב. כגון בן שרואה שאביו חותר לביתו ולגנוב, לא יהרוג את אביו, כי אין כל ספק שאין לאב כוונה להרוג את בנו, כי אהבת אב לבן חזקה יותר מפל דבר אחר.



דף ע"ג: "לא תעמוד על דם רעך"

התורה מזכירה: "לא תעמוד על דם רעך". למשל, אם אדם רואה לפתע קבוצת שוודים מתנפלת על חברו והוא בסכנה, או שחיה רעה תוקפת אותו, או שהוא רואה אדם בסכנת טביעה - **אסור לעמוד על מקומו סתם, שהרי חלילה דם רעהו עלול להישפך, ולכן עליו למהר להחיש לו עזרה.** הרמב"ם אומר שחייב זה כולל דברים נוספים. לא רק בעת סכנת נפשות אסור לעמוד מן הצד, אלא **אפילו אם קיימת סכנה שיהודי יאבד את ממונו, חייבים להשתדל להצילו.** למשל, אם רואים שרפה בבית של יהודי, חייבים לנסות לכבותה, או להתקשר למכבי האש. הוסיפה התורה בסוף המצוה ואמרה: "לא תעמוד על דם רעך אני ה'" - מה מבטיח שכך טוב למי שמציל את חברו, והוא יתן עונש למי שעומד מן הצד ואינו מציל.

דף ע"ד: יהרג ואל יעבור

למרות שפיקוח נפש דוחה את כל התורה, ולצורך הצלת נפשות מותר וצריך לעשות הכל, אפילו לעבור עברות, בכל זאת ישנן **שלוש עברות חמורות שעליהן נאמר "יהרג ואל יעבור": עבודה זרה, גילוי ערויות ושפיכות דמים.** למשל, אם גוי אומר ליהודי "עשה אחת מן העברות הללו, ולא אהרוג אותך" - אסור להסכים.

כך הדין בדרך כלל, **אבל ב"שעת השקד" הדין שונה.**

מהי "שעת השקד"? כשיש תקופה שנוכחים אומרים ליהודים לעשות עברה, כי הם מתכננים לעקור מהם את התורה. במקרה כזה אם הם מורים ליהודי לעבור עברה עליו לסרב ואפילו יהרגו אותו.

יהודי שקיים הלכה זו ומסר את נפשו, מקים מצוה גדולה ביותר של "קידוש השם" ושכרו גדול. במשך הדורות, רבים מאבותינו קימו מצוה זו ולא נרתעו למות על קידוש השם, הם ובני ביתם, ובלבד שלא לעבוד עבודה זרה או להמיר את דתם.

חידה!

כתבו את הביטויים הבאים בלשון התנ"ך או חז"ל:

- עדיף למות ולא לחטוא -
- אל תתן לחברך למות -
- פורץ בחשאי -

השאלה היא: לאן לא להגיע? (אל "אש" לא "אש" - "אש" לא "אש")

שאלות השבוע

- באיזו סעודה אסור לשתות יין?
- מדוע מותר להרוג גנב הבא במחתרת?
- מה זו "שעת השקד"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

